

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU

3. Miejscowość

DĘBSKA WOLA

1. Nazwa

**KRZYŻ PRZYDROŻNY WYKONANY Z WYKORZYSTANIEM
POZOSTAŁOŚCI Z CZASÓW II WOJNY ŚWIATOWEJ**

2. Czas powstania

1946 r.

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

4. Adres

**SKRZYŻOWANIE ULIC
SZELESTÓW I
SZLACHECKIEJ**

Niemieckie działko Jagdpanzer IV L 70 (A),
Sd.Kfz 162/1

5. Przynależność administracyjna

Województwo: ŚWIĘTOKRZYSKIE

Powiat: KIELECKI

Gmina: MORAWICA

6. Formy ochrony

Obiekt ujęty w Programie Opieki nad
Zabytkami dla Miasta i Gminy
Morawica na lata 2025 – 2028

Widok ogólny krzyża od strony wschodniej.

8. Historia, opis i wartości

W konstrukcji krzyża wykorzystano elementy uzbrojenia pochodzące z czasów II wojny światowej, które kontekstowo wpisują się w przebieg bitwy pancernej jaka rozegrała się w okolicach Morawicy w styczniu 1945 r. Główną część krzyża stanowi lufa od niemieckiego działa samobieżnego Jagdpanzer IV L 70, Sd.Kfz 162/1, ramiona krzyża wykonane zostały z łusek po nabojach. Według relacji przekazanej przez Stanisława Kędziora ze Zbrzy inspiратorem budowy krzyża był Jakub Szelest nauczyciel i działacz społeczny mieszkający w Dębskiej Woli. Lufa została postawiona w obrębie terenu dawnej szkoły, która funkcjonowała w budynku Jakuba Szelesta. Obiekt został wykonany we wrześniu 1946 roku przez Antoniego Mazurkiewicza, który był kowalem dworskim. Jest to wotum za szczęśliwe przeżycie wojny

Działo Jagdpanzer IV, co w tłumaczeniu oznacza łowcę czołgów, powstało jako nowa, zmodyfikowana wersja działa samobieżnego Stug III i wykonano go na podwoziu czołgu PzKpfw IV. Do produkcji weszło w sierpniu 1944 roku i do końca wojny wyprodukowano około 950 takich pojazdów. Uzbrojenie stanowiła niezwykle skuteczna armata 7,5 cm KwK 42 (Kampfwagenkanone 42 – armata czołgowa wzór 42). Była to jedna z najskuteczniejszych broni przeciwpancernych w czasie II wojny światowej. W tego typu armatę uzbrojony był również czołg PzKpfw V Panther. Armata mogła strzelać pociskami przeciwpancernymi o masie 4,75 kg, które osiągały prędkość wylotową 1120 m/s i były niezwykle skuteczne w starciu z czołgami wroga. Masa pojazdu wynosiła 25 ton, długość 6,85 m, szerokość 3,17 m, wysokość 1,85 m. W broń tego typu wyposażona była tylko jedna jednostka, która brała udział w walkach w okolicach Morawicy. W skład 17 dywizji pancerniej wchodził Panzerjager Abteilung 27, który miał na wyposażeniu 27 takich pojazdów.

Z uwagi na fakt, iż działo to było słabiej opancerzone było łatwym celem dla nacierających w tym rejonie radzieckich czołgów T 34-85 wchodzących w skład 4 armii pancerniej. W okolicach Dębskiej Woli zniszczonych zostało kilka pojazdów tego typu.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Obiekt zadbany. Regularnie konserwowany dzięki staraniom lokalnej społeczności.

10. Wykonanie karty (autor, data i podpis)

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

* dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków